

Scrisoare de intenții

Chișinău
24 martie 2017

Christine Lagarde
Director Executiv
Fondul Monetar Internațional
700 19th Street, NW
Washington, DC 20431 USA

Stimată Doamnă Lagarde,

1. Moldova a demarat într-o manieră ambițioasă implementarea programului susținut prin Mecanismul extins de creditare (ECF) și Mecanismul de finanțare extinsă (EFF). Am respectat toate criteriile de performanță cantitative, toate țintele indicative, cu excepția uneia, și 5 din cele 6, criteriile de performanță structurală. Stabilitatea economică și financiară au început să se restabilească, după o perioadă marcată de turbulențe semnificative de ordin economic și politic, atestându-se o restabilire mai rapidă a creșterii economice decât s-a anticipat. În perspectivă, prognozăm o creștere economică de 4,5 la sută în anul 2017 și de circa 4 la sută pe termen mediu. Creșterea economică este vitală pentru crearea locurilor de muncă noi și reducerea sărăciei. Totuși, mai avem de confruntat multe probleme.
2. Scopul nostru fundamental a rămas neschimbat: intenționăm să asigurăm stabilitatea financiară pe termen lung prin intermediul unui sistem de instituții financiare sănătoase care activează într-un mediu de reglementare și supraveghere puternică. Pentru a contribui la realizarea acestor obiective, vom implementa un amplu complex de măsuri, cu un accent deosebit la această etapă pe problemele ce țin de sectorul financiar și sectorul energetic. În special:
3. Cu referire la **sectorul financiar**, vom lua măsuri pentru a fortifica guvernarea și situația financiară a băncilor prin asigurarea transparenței depline a acționariatului, confirmarea corespunderii proprietarilor și administratorilor băncilor criteriilor de onorabilitate și profesionalism (fit-and-proper), identificarea creditării persoanelor afiliate și asigurarea respectării cerințelor de reglementare și de capital. În afară de aceasta, vom continua eforturile pentru perfecționarea cadrelor de reglementare și supraveghere și pentru îmbunătățirea infrastructurii sistemului financiar.
4. În ceea ce privește **sectorul energetic**, vom întreprinde în continuare măsuri pentru eliminarea datoriei acumulate de agenții economici din sector și perfecționarea metodologiilor de stabilire a tarifelor, asigurând astfel transparența lor și recuperarea costurilor. De asemenea, vom spori independența Agenției Naționale de Reglementare în Energetică prin asigurarea transparenței și responsabilității în procesul de selectare a conducerii ANRE, precum și în procesul de luare a deciziilor regulatorului.
5. În ceea ce privește **politica bugetar-fiscală**, bugetul pentru anul 2017 și cadrul bugetar pe termen mediu au la bază angajamentele asumate în cadrul programului. Ne propunem să

dezvoltăm în continuare sistemul fiscal, pentru a asigura un flux stabil de venituri la buget, fiind, în același timp, simplu, eficient și transparent, acordând atenția cuvenită corectitudinii și echității. Strategia bugetar-fiscală pe termen mediu se axează pe obiectivul consolidării veniturilor, sporirea eficienței cheltuielilor și implementarea reformelor care vor genera venituri suplimentare pentru finanțarea cheltuielilor sociale și investițiilor capitale atât de necesare.

6. Întru susținerea eforturilor noastre de **reducere a sărăciei** și atingere a unei creșteri durabile și inclusive, documentul nostru de dezvoltare economică indică domeniile prioritare (educație, climatul de afaceri, consumul de energie și eficiența energetică, agricultura, diversificarea exportului) și stabilește obiectivele respective. Angajamentele noastre în cadrul programului sunt alinate la prioritățile cheie de dezvoltare expuse în document: îmbunătățirea accesului la finanțare și promovarea creditării, ameliorarea eficienței sectorului energetic, consolidarea guvernării și transparenței. Programul acesta al Guvernului se bucură în continuare de un larg sprijin politic și eforturile noastre de reformă sunt susținute de majoritatea parlamentară. Întreprinderea unor eforturi hotărâte, cu sprijinul financiar și tehnic al partenerilor noștri internaționali, va fi esențială pentru restabilirea în continuare a încrederii și asigurarea unei creșteri economice ample și atotcuprinzătoare.
7. Pornind de la performanțele obținute până în prezent și ținând cont de angajamentul nostru continuu în ce privește atingerea obiectivelor din program, precum și a angajamentelor specifice prevăzute în Memorandumul suplimentar cu privire la politicile economice și financiare anexat, dar și de implementarea recentă a acțiunilor prealabile, solicităm încheierea primei evaluări din cadrul programului susținut prin combinarea celor două instrumente de creditare - Mecanismului extins de creditare (ECF) și Mecanismului de finanțare extinsă (EFF); stabilirea criteriilor de performanță cantitative și țintelor indicative pentru perioada imediat următoare, până în decembrie 2017 (Tabelul 1); modificarea criteriilor de performanță vizând deficitul bugetar de casă și rezervele internaționale nete; stabilirea criteriilor de performanță structurală pentru perioada până la sfârșitul lunii decembrie 2017 (Tabelul 2); precum și debursarea sumei de 15,7 milioane DST.
8. Autoritățile Republicii Moldova rămân fidele angajamentului de a atinge țintele programului și a respecta criteriile incluse în Memorandumul cu privire la politicile economice și financiare din 24 octombrie 2016 și în Memorandumul suplimentar cu privire la politicile economice și financiare (anexat). Considerăm că politicile solide prevăzute în aceste documente vor asigura parcursul Republicii Moldova pe calea atingerii obiectivelor programului. Totodată, Guvernul Republicii Moldova este pregătit să întreprindă măsuri suplimentare care ar fi adecvate pentru implementarea cu succes a programului. Guvernul se va consulta cu FMI cu privire la adoptarea unor astfel de măsuri înainte de a fi revizuite politicile specificate în Memorandumul cu privire la politicile economice și financiare, în conformitate cu politicile Fondului privind asemenea consultări. Vom pune la dispoziția Fondului Monetar Internațional informațiile solicitate pentru monitorizarea progresului pe parcursul implementării programului.
9. În spiritul menținerii angajamentului nostru față de politica de transparență, acordăm consimțământul pentru publicarea pe pagina web a Fondului Monetar Internațional a acestei

scrisori, a Memorandumului suplimentar cu privire la politicile economice și financiare și a documentelor de însoțire prezentate Consiliului de Directori Executivi.

Cu respect,

Pavel Filip
Prim-ministru, Guvernul
Republicii Moldova

Octavian Calmîc
Viceprim-ministru
Ministru al Economiei

Octavian Armașu
Ministrul Finanțelor

Sergiu Cioclea
Guvernator
Banca Națională a Moldovei

Anexe: Memorandumul suplimentar cu privire la politicile economice și financiare
Memorandumul tehnic de înțelegere (TMU)

Anexa I. Memorandumul suplimentar cu privire la politicile economice si financiare

I. EVOLUȚIILE ECONOMICE RECENTE ȘI PERSPECTIVE

1. **Rezultatele macroeconomice din ultima perioadă au depășit așteptările.** În 2016 s-a înregistrat o creștere economică, care a atins nivelul de 6,3 la sută în trimestrul al treilea (comparativ cu aceeași perioadă a anului precedent), fiind determinată de recolta bogată și creșterea exporturilor. Inflația a înregistrat o descreștere bruscă până la nivelul de 2,4 la sută (în termeni anuali) la finele anului 2016 (de la 13,5 la sută în 2015), poziționându-se cu puțin sub limita inferioară a benzii prevăzute de clauza de consultare, însă ne așteptăm ca trendul să se inverseze în viitorul apropiat, inflația să revină în intervalul țintit (5 la sută \pm 1,5 puncte procentuale). Deficitul bugetar total augmentat a atins 2,1 la sută din PIB (comparativ cu cifra prognozată de 3,5 la sută), din contul cheltuielilor mai mici și cotelor mai mari ale accizelor și taxelor comerciale. Deficitul contului curent s-a redus în continuare, datorită creșterii semnificative a exporturilor aferente sectorului agricol.

2. **În perspectivă, creșterea economică va fi asigurată atât de factori interni, cât și de cei externi.** Prognoza de creștere economică pentru anul 2017 a fost majorată până la 4,5 la sută (de la 3,0 la sută), anticipând o performanță mai bună a sectorului agricol în prima jumătate a anului și ținând cont de perspectivele mai bune ce țin de sectorul extern. Pe termen mediu, prognozăm o creștere economică aproape de nivelul potențial de 3,9 la sută. Creșterea economică urmează să fie asigurată și de restabilirea activității de intermediere financiară și promovarea creditării sectoarelor productive ale economiei. Anticipăm revenirea inflației în limitele intervalului țintit în primul trimestru a anului 2017, din contul consolidării în continuare a cererii interne. Ajustările planificate ale prețurilor reglementate, prețurile mai înalte la produsele alimentare și cele petroliere pe piața internațională, precum și efectul bazei joase, îmbinate cu creșterea cererii interne, vor determina un nivel al inflației de 6,5 la sută către finele anului (media constituind 5,5 la sută). Anticipăm o îmbunătățire a activității externe, parțial în anticiparea îmbunătățirii comerțului cu Federația Rusă.

II. CADRUL DE POLITICI

A. Politicile din sectorul financiar

3. **Obiectivul fundamental al politicilor rămâne neschimbat: vom proteja stabilitatea financiară pe termen lung prin asigurarea prezenței unui sistem de instituții financiare viguroase care activează într-un mediu robust de reglementare și supraveghere.** Atingerea acestui obiectiv le va permite băncilor să-și asume rolul care le revine în creditarea sectoarelor productive, astfel sprijinind creșterea economică. Pentru atingerea acestui scop, au fost întreprinse următoarele acțiuni:

- Au fost efectuate controale în teren la două din trei cele mai mari bănci. În cadrul controalelor s-a verificat progresul atins în implementarea de către bănci a planurilor de

remediere a deficiențelor constatate în urma studiilor diagnostice tematice, adoptate anterior. În ceea ce privește a treia bancă, care la moment se află sub administrarea temporară (în regim de intervenție timpurie) a Băncii Naționale a Moldovei, activele, pasivele și capitalul acționar ale acesteia sunt evaluate de o companie de evaluare a activelor, după cum prevede legislația în vigoare.

- S-a înregistrat în continuare progres în majorarea transparenței acționarilor la cele mai mari două bănci. Astfel, Banca Națională a Moldovei, după ce a blocat și a anulat acțiunile deținute de proprietarii netransparenți: (i) a identificat acționarii rămași care dețin cote în capitalul social al băncilor peste pragul legal și necesită permisiunea Băncii Naționale a Moldovei (1 la sută sau mai mult din numărul total al acțiunilor); și (ii) a depus eforturi pentru a asigura achiziționarea acțiunilor blocate și acțiunilor emise în locul acțiunilor anulate, de către investitori în cea mai mare bancă, care îndeplinesc condițiile de onorabilitate și competență (*fit-and-proper*). Investitorii potențiali au realizat verificarea prealabilă (*due diligence*) a unei bănci aflate sub supraveghere strictă, intenționând să finalizeze tranzacția până la sfârșitul lunii aprilie 2017.
- A fost îmbunătățită capacitatea de identificare a concentrării creditelor. La concret, am elaborat o interfață care ne oferă acces la registrul public al creditelor, creat recent, ceea ce ne permite monitorizarea expunerilor creditare a grupurilor mari de agenți economici interconectați.

4. **În perspectivă, vom consolida aceste realizări, și vom tinde spre:**

- Consolidarea guvernantei și situației financiare a băncilor
 - a. Vom finaliza **identificarea proprietarilor beneficiari finali** ai tuturor acționarilor care dețin cote peste pragul legal și necesită permisiunea Băncii Naționale a Moldovei în capitalul social al celor mai mari trei bănci. Vom efectua o analiza suplimentară pentru a verifica dacă proprietarii beneficiari finali identificați îndeplinesc condițiile de onorabilitate și competență (*fit-and-proper*), în cazurile care trezesc suspiciuni. În cazul acționarilor, ai căror proprietari beneficiari finali nu au fost identificați, vom lua măsurile de supraveghere corespunzătoare (**acțiune prealabilă**). Astfel de măsuri ar putea include inițial sancțiuni financiare și limitarea în continuare a activităților băncii, iar ulterior ar putea urma blocarea dreptului de vot și plății dividendelor, precum și cererea înstrăinării acțiunilor respective de către acționari.
 - b. În contextul blocării și anulării unui număr semnificativ de acțiuni, în prezent se depun eforturi pentru a verifica existența unui cvorum de acționari cu calificarea și experiența necesară (*fit-and-proper*) la cele două bănci mari, inclusiv prin investigarea identității tuturor acționarilor care dețin o cotă de 0,5 la sută sau mai mult în capitalul acționar al băncilor respective.

- c. Reiterăm angajamentele noastre curente ce țin de asigurarea identificării proprietarilor beneficiari finali ai tuturor cotelor în capitalul social al băncilor de nivelul doi și trei peste pragul legal care necesită permisiunea Băncii Naționale a Moldovei (>1%) până la sfârșitul lunii iunie și, respectiv, [sfârșitul lunii august 2017] (**criterii de performanță structurale modificate**).
- d. Ne angajăm să analizăm dacă viitorii investitori, directori și administratori ai băncilor îndeplinesc **condițiile de onorabilitate și competență (fit-and-proper)**. Începând cu sfârșitul lunii aprilie a anului 2017, BNM va cere acționarilor și administratorilor nou veniți să prezinte declarații pe proprie răspundere, ca parte componentă a verificării corespunderii cerințelor de onorabilitate și competență (*fit-and-proper*) ale acestora.
- e. În baza constatărilor controalelor în teren recente la două bănci mari și a evaluării de către companii independente a activelor, pasivelor și capitalului acționar al băncii aflate în regim de intervenție timpurie, BNM va finaliza evaluarea activelor băncilor respective și va lua măsurile de supraveghere necesare (executorii și corective), în caz de neîndeplinire a cerințelor de reglementare bancară, inclusiv a celor ce țin de prevenirea și combaterea spălării banilor și finanțării terorismului (**criteriu de performanță structurală, sfârșitul lunii aprilie și sfârșitul lunii iunie 2017, respectiv**). Băncile vor rămâne sub supravegherea strictă a BNM până când: (i) vor implementa integral planurile de remediere pentru eliminarea deficiențelor constatate, adoptate în anul 2016; (ii) vor adopta planuri de reducere a expunerilor mari ce depășesc limitele stabilite și a expunerilor față de părțile afiliate; și (iii) vor înstrăina acțiunile blocate sau acțiunile emise în locul acțiunilor anulate.
- f. BNM în coordonare cu Ministerul Finanțelor și în consultare cu Comitetul Național pentru Stabilitate Financiară, după cum va fi necesar, vor adopta o strategie pentru a permite ieșirea unei bănci mari de sub administrarea temporară (regimul de intervenție timpurie) (**acțiune prealabilă**). Ultimele etape de implementare a strategiei vor fi finalizate până la finele lunii iulie (criteriu de performanță structurală).
- g. Ne vom îmbunătăți în continuare capacitatea și vom spori eforturile de identificare a părților afiliate prin (i) adoptarea unor noi proceduri de verificare și investigație, care vor permite BNM să aplice noile împuterniciri de identificare a afilierii (**acțiune prealabilă**); (ii) perfecționarea sistemului electronic de analiză care să capteze caracteristicile ce corespund fiecăruia dintre criteriile de constatare a unei presupuse afilieri (**criteriu de performanță structurală, sfârșitul lunii iunie 2017**); și (iii) asigurarea păstrării identității acționarilor, acțiunile cărora au fost anulate, precum și a relațiilor lor relevante, în registrele autorității de supraveghere.

- h. Vom efectua controale tematice ale expunerilor față de părțile afiliate la cele mai mari trei bănci cu ajutorul unor experți/companii internaționale cu renume (**criteriu de performanță structurală, sfârșitul lunii august 2017**). În cadrul verificărilor se vor aplica noile proceduri de inspecție și investigație. Pentru a identifica orice riscuri rămase ce țin de capital și a asigura o disciplină adecvată, vom determina în mod formal părțile afiliate presupuse și expunerile față de acestea.
- i. Băncile mai mici, care nu sunt parte a unor grupuri bancare străine, vor fi supuse unor controale complexe în teren cu aplicarea procedurilor de identificare a părților afiliate, menționate mai sus până la sfârșitul lunii decembrie 2017 (**criteriu de performanță structurală**). Băncile rămase, care sunt filiale ale unor grupuri bancare străine, vor fi supuse controalelor complexe până la sfârșitul lunii martie 2018.
- Perfecționarea cadrului de reglementare și supraveghere:
 - j. Vom continua implementarea strategiei de înlăturare a deficiențelor identificate în rezultatul evaluării gradului de respectare a principiilor de bază Basel, realizate în cadrul misiunii de evaluare a sectorului financiar (FSAP) din anul 2014. În baza competențelor legale acordate în iulie 2016, am elaborat noi regulamente cu privire la expunerile mari, guvernanta internă, managementul riscurilor și auditurile externe. De asemenea, am elaborat un nou regulament cu privire la testele și certificarea îndeplinirii condițiilor de onorabilitate și competență (*fit-and-proper*) a administratorilor băncilor.
 - k. Vom ajusta cadrul legal pentru a face posibilă anularea drepturilor acționarilor care acționează în mod concertat fără permisiunea prealabilă a autorității de supraveghere (**criteriu de performanță structurală, sfârșitul lunii aprilie 2017**). Obiectivul este de (i) a aplană riscurile de ordin juridic la care sunt expuse băncile comerciale și alte părți interesate; (ii) preveni decapitalizarea băncilor sub nivelurile prodențiale stabilite și (iii) a oferi mai mult timp și o mai mare flexibilitate a prețurilor în procesul de înstrăinare (pentru a spori probabilitatea identificării soluțiilor în sectorul privat).
 - l. Vom modifica legile și actele normative pentru a asigura un tratament adecvat al acționarilor, ai căror drepturi au fost anulate în cadrul procesului de rezoluție bancară, și a asigura că depozitele persoanelor afiliate, care nu dețin cote semnificative în capitalul băncii și nu sunt membri ai organelor de conducere sau persoane afiliate lor, să poată să fie achitate sau transferate la o bancă bună, în cadrul procesului de rezoluție bancară (**acțiune prealabilă**).
- Alte aspecte:

- m. Sporirea siguranței, eficienței și stabilității infrastructurii de decontare și ținere a registrelor valorilor mobiliare. Vom adopta actele legislative necesare pentru a asigura racordarea legislației relevante la prevederile Legii cu privire la Depozitarul central unic al valorilor mobiliare (**acțiune prealabilă**). Ca parte a procesului de pregătire pentru transferul informației de la cele 11 societăți de registru private către Depozitarul central unic, CNPF, în consultare cu BNM, va elabora și va adopta până la sfârșitul lunii mai 2017 o metodologie exhaustivă și proceduri de verificare a integrității înregistrărilor cu putere juridică a acționarilor, inclusiv prin desfășurarea unei companii de informare a populației (**criteriu de performanță structurală**). Înregistrările cu putere juridică ce vizează toate băncile și companiile de asigurări vor fi verificate conform noilor proceduri până la sfârșitul anului 2017 (**criteriu de performanță structurală, sfârșitul lunii decembrie 2017**). Am elaborat un plan de acțiuni privind asigurarea funcționalității Depozitarului central unic și ne propunem să-l realizăm până în martie 2018.
- n. Cea de-a doua fază a investigării fraudei bancare din 2014 este în curs de desfășurare. La cererea noastră, consorțiul companiilor Kroll și Steptoe & Johnson a efectuat o investigație a delapidării fondurilor din 3 bănci mari care au falimentat în anul 2014. Ritmul relativ încet al activităților de investigație, care au demarat la sfârșitul anului 2015, reflectă natura complexă și sofisticată a schemelor frauduloase realizate în baza unui număr foarte mare de tranzacții, cu implicarea a sute de entități din mai multe țări. În baza rezultatelor investigației, vom elabora până la sfârșitul lunii aprilie 2017 o strategie privind recuperarea unei părți a activelor furate .

B. Politicile monetară și valutară

5. **Politica monetară va fi promovată în continuare într-un cadru de țintire a inflației, complementat de flexibilitatea ratei de schimb.** Anticipăm o anumită creștere în continuare a presiunilor inflaționiste pe parcursul anului 2017, însă ne păstrăm angajamentul de a menține inflația în limitele benzii țintite de 5 la sută \pm 1,5 puncte procentuale. Vom continua să evaluăm perspectivele inflației. Suntem gata să promovăm o politică mai austeră în cazul în care inflația va crește mai repede decât s-a prognozat. Vom face uz de întreaga gamă de instrumente de politici de care dispunem, inclusiv majorarea ratei de bază, majorarea rezervelor minime obligatorii și operațiunile reverse repo. Rezerva de lichidități, asupra căreia s-a convenit recent (paragraful 10), va contribui, de asemenea, la absorbirea lichidității excesive structurale.

6. **Tindem în continuare să perfecționăm cadrul de țintire a inflației, însă unele dificultăți mai rămân încă nesoluționate.** La concret, lucrăm asupra consolidării cadrului operațional, perfecționării capacităților de prognozare și îmbunătățirii comunicării privind politicile promovate. Tindem să îmbunătățim cooperarea și schimbul de informații între BNM, Trezorerie și Direcția de gestionare a datorii, precum și depunem eforturi pentru dezvoltarea pieții secundare a hârtiilor de valoare de stat și pieții monetare interbancare, în conformitate cu

recomandările experților care au acordat asistență tehnică sub egida Departamentului MCM al FMI. Pentru a susține aceste eforturi, vom solicita asistență tehnică suplimentară din partea FMI.

7. **O condiție a eficienței cadrului de țintire a inflației al BNM este independența sa instituțională și independența la nivel de politici, ceea ce impune, printre altele, necesitatea de a avea un bilanț contabil viabil.** În acest scop, ne asumăm angajamentul de a nu modifica Legea ce prevede convertirea în hârtii de valoare de stat a împrumuturilor de urgență acordate de BNM celor trei bănci care au falimentat. În momentul în care capitalul statutar al BNM va atinge 10 la sută din obligațiunile monetare, profitul transferat de BNM guvernului va fi folosit pentru a răscumpăra hârtiile de valoare respective, începând cu tranșele cu termen mai lung, pentru a fi diminuat volumul datoriei publice interne. De asemenea, vom face uz de aceste valori mobiliare pentru a steriliza lichiditatea bancară prin intermediul vânzărilor directe și operațiunilor reverse repo pentru a soluționa problema lichidității excesive structurale.

8. **BNM nu va opune rezistență fluctuațiilor cursului de schimb dictate de factori fundamentali, limitând intervențiile pe piața valutară doar la fluentizarea volatilității.** Vulnerabilitatea Moldovei la șocurile externe impune necesitatea de a avea un regim flexibil al ratei de schimb care să servească drept un instrument eficient pentru absorbirea șocurilor. În acest context, BNM va promova politicile cursului de schimb flexibil și va interveni pe piață pentru a atenua episoadele de volatilitate sporadică. Țintele privind rezervele internaționale nete ale BNM stabilite în cadrul programului sunt în concordanță cu aceste angajamente.

9. **Pe viitor, vom analiza impedimentele potențiale care împiedică băncile să desfășoare activitate de creditare bancară eficientă.** După ce a stagnat sau chiar a înregistrat valori negative în ultimii ani, creditarea sectorului privat ar putea fi impulsionată, în mare parte, prin îmbunătățirea guvernării, managementului riscurilor și situației financiare a sectorului bancar. De asemenea, vom evalua eficacitatea infrastructurii sectorului financiar, pentru a elimina obstacolele potențiale ce împiedică o intermediere eficientă. În mod special, CNPF și BNM, în cooperare cu alte instituții de stat, după necesitate, vor depune eforturi pentru a îmbunătăți activitatea biroului istoriilor de credit, precum și a optimiza politicile și procedurile ce țin de evaluarea și luarea în posesiune a gajului.

C. Politica bugetar-fiscală

10. **Bugetul pentru anul 2017 se aliniază la angajamentele asumate în cadrul programului.** Bugetul prevede un deficit augmentat în valoare de 5.513 milioane lei sau 3,7 la sută din PIB, care se bazează pe o contribuție a măsurilor de politică fiscală de circa 0,4 la sută din PIB, în conformitate cu angajamentele la venituri în anul 2017. Măsurile de politică fiscală și vamală care urmează a fi implementate în 2017 au ca scop sporirea veniturilor și simplificarea cadrului fiscal, inclusiv prin (i) majorarea cotelor accizelor pentru un șir de produse importate în Moldova și livrate pe teritoriul Republicii Moldova; (ii) majorarea cotelor impozitelor pentru bunurile imobiliare, și (iii) declararea Serviciului Fiscal de Stat ca fiind unica autoritate de administrare fiscală. Pe partea de cheltuieli, cheltuielile salariale din sectorul public depășesc ținta indicativă stabilită în Memorandumul cu privire la politicile economice și financiare din 24 octombrie 2016. Principala cauză a acestui rezultat a fost aprobarea Legii privind reforma

sistemului de pensii în decembrie 2016, care prevede aplicarea unor reguli generale privind contribuțiile sociale pentru toate categoriile de angajați din sectorul public. Se preconizează, că impactul net asupra deficitului bugetului guvernului general va fi limitat, dat fiind că majorarea cheltuielilor salariale din sectorul public va fi compensată în mod semnificativ de creșterea încasărilor la bugetul asigurărilor sociale.

- *Salariile și pensiile.* Cheltuielile salariale din sectorul public vor atinge valoarea de 12.461 milioane lei, depășind puțin ținta indicativă de 11.924 milioane lei, din cauza reformei sistemului de pensii. Am purces la reforma sistemului de pensii pentru a-l face mai echitabil, durabil și transparent. Legea privind reforma sistemului de pensii, adoptată în decembrie 2016, prevede (i) introducerea unei formule noi de calculare a pensiilor, care va asigura o legătură mai puternică între contribuții și pensii, cu scopul de a îmbunătăți gradul de acoperire și rata de conformare; (ii) majorarea treptată a vârstei de pensionare până la 63 ani: pentru bărbați până în anul 2019, pentru femei până în anul 2028; (iii) introducerea modalităților identice de calculare a contribuțiilor și pensiilor pentru întregul sector public; și (iv) introducerea unei pensii de bază pentru a combate sărăcia în rândul persoanelor în etate.
- *Cheltuielile prioritare.* Ne păstrăm angajamentul de a proteja cheltuielile sociale prioritare (**țintă indicativă**). Vom continua să acordăm susținere financiară familiilor vulnerabile prin intermediul programelor de asistență socială, și anume a programului de ajutor social și indemnizațiilor pentru perioada rece a anului, și vom perfecționa identificarea beneficiarilor asistenței sociale și acoperirea lor eficientă. În ceea ce privește cheltuielile capitale atât de necesare, guvernul își va continua eforturile de protejare a investițiilor capitale și a cheltuielilor aferente activităților convenite cu donatorii externi pentru a asigura finanțarea externă în următorii ani.
- *Arieratele interne.* Intenționăm să consolidăm cadrul legislativ și normativ și să îmbunătățim managementul mijloacelor de casă și a datoriei, pentru a stinge arieratele interne până la sfârșitul lunii decembrie 2017, conform angajamentelor specificate în Memorandumul cu privire la politicile economice și financiare din 24 octombrie 2016 (**țintă indicativă**). În acest sens, ne asumăm angajamentul să revizuiem și să fortificăm cadrul de raportare și monitorizare a autorităților publice locale pentru a asigura monitorizarea continuă și în timp util a riscurilor bugetar-fiscale la nivel local. Planificăm să revizuiem cadrul normativ și să solicităm asistență tehnică pentru a reglementa (i) datoria pe termen scurt a autorităților publice locale, inclusiv cerința ca împrumuturile să fie rambursate integral până la sfârșitul anului; (ii) termenele rectificării bugetelor locale și obligativitatea acestor termene, ca să fie asigurată soluționarea cât mai timpurie a problemelor ce țin de bugetele locale; (iii) măsurile care vor fi luate în cazurile în care aceste cerințe nu vor fi respectate.
- *Reforma administrației publice.* Am lansat un program complex de reformă a administrației publice, ce se va finaliza în toamna anului 2017, pentru a se reuși implementarea lui în bugetul pentru anul 2018. Am creat un Centru pentru implementarea reformelor, care să ne ajute la elaborarea acestei reforme, dar și a altor reforme critice. Astfel, vom iniția optimizarea salariilor și a structurii forței de muncă în sectorul bugetar, pe fiecare sector în

parte, precum și examinarea sistemului de motivare a angajaților și a mecanismelor de stimulare a lor.

- *Gestionarea fluxurilor de numerar.* Pentru a îmbunătăți gestionarea fluxurilor de numerar, precum și pentru a reduce riscurile legate de refinanțare, se propune crearea unei rezerve de lichidități (*cash buffer*). Această rezervă de lichidități presupune majorarea stocului datoriei de stat cu până la 2 miliarde lei, cu majorarea soldurilor conturilor trezoreriale la sfârșitul anului 2017. Crearea rezervei de lichidități va veni, de asemenea, întru susținerea eforturilor și responsabilității BNM de a absorbi lichiditatea excesivă structurală. Destinația fondurilor din rezerva de lichidități va fi strict limitată, conform prevederilor acordului semnat de Ministerul Finanțelor și BNM.
- *Bugetarea prudentă.* Vom continua să abordăm cu prudență procesul de gestionare a bugetului. Planificăm să economisim, nu să cheltuim, veniturile acumulate suplimentar la cele prognozate. Prognoza veniturilor va fi revizuită ulterior, pe parcursul anului 2017, în cadrul procesului de rectificare bugetară, astfel încât orice majorări a cheltuielilor din contul veniturilor suplimentare la buget să fie bazate pe analize detaliate ale costurilor și beneficiilor.

11. Cadrul Bugetar pe Termen Mediu pentru anii 2018-2020 va respecta indicatorii țintă ai programului (criteriu de performanță structurală). Am demarat procesul de elaborare a CBTM pentru anii 2018-2020. Planificăm să-l finalizăm până în luna mai a anului 2017. Suntem hotărâți să promovăm o politică bugetar-fiscală prudentă și cu un profil al datoriei precaut, în același timp concentrându-ne pe alocarea resurselor necesare pentru cheltuielile sociale și cheltuielile publice ce stimulează creșterea economică. Astfel, intenționăm să aplicăm clauza de derogare pentru investițiile capitale publice finanțate din surse externe concesionale, în conformitate cu angajamentele asumate în Memorandumul cu privire la politicile economice și financiare din 24 octombrie 2016. Strategia bugetar-fiscală pe termen mediu este axată pe:

- *Consolidarea veniturilor.* Vom implementa o strategie multidimensională, inclusiv vom extinde baza fiscală, vom lua măsuri pentru combaterea economiei tenebre și vom avansa în implementarea reformei administrării fiscale și conformării fiscale. De asemenea, intenționăm să revizuim mecanismul de evaluare a proprietății private în scopuri cadastrale. Ne angajăm să revizuim și să optimizăm diverse scutiri și/sau cote reduse la TVA, accize, impozitul pe venitul persoanelor fizice, impozitul pe venitul persoanelor juridice și impozitele pe proprietate. Ne vom axa în continuare și pe îmbunătățirea performanței Direcției generale de administrare a contribuabililor mari și pe programul ce ține de persoanele fizice cu venituri mari. Aceste eforturi ne vor ajuta să reducem treptat dependența de granturile externe.
- *Eficiențizarea cheltuielilor și utilizarea economiilor la buget pentru finanțarea cheltuielilor capitale și a cheltuielilor sociale bine ținute.* Ne propunem să unificăm diverse prestații sociale bazate pe categorii și nu sunt bine ținute, pentru a reduce costurile administrative și a evita suprapunerea prestațiilor și să direcționăm resursele către programele existente de asistență socială bazate pe evaluarea indirectă a veniturilor (programul de ajutor social și

indemnizațiile pentru perioada rece a anului). Vom consolida programele bazate pe evaluarea indirectă a veniturilor prin desfășurarea mai activă a campaniilor de informare pentru a îmbunătăți rata de acceptare în program, indexând prestațiile în timp și introducând măsuri de limitare pe termen mediu a demotivării de a fi în câmpul muncii. Intenționăm să sporim eficiența cheltuielilor în învățământ pentru a alinia mai bine rețeaua școlară și forța de muncă la schimbările demografice. Referitor la cheltuielile în domeniul ocrotirii sănătății, în ceea ce privește prestatorii planificăm să elaborăm și să implementăm un sistem de plăți prestatorilor de servicii mai eficient, pentru a îmbunătăți performanța în sectorul dat.

- *Reforme bugetar-fiscale structurale.* Ne angajăm să perfecționăm regulile bugetar-fiscale, astfel încât să oferim spațiu pentru atingerea obiectivelor sociale și de dezvoltare, asigurând totodată sustenabilitatea bugetar-fiscală. Vom revizui indicatorul deficitului bugetar prevăzut în Legea cu privire la finanțele publice și responsabilitatea bugetar-fiscală și vom întreprinde eforturi pentru consolidarea regulilor bugetar-fiscale prin corelarea în mod explicit a indicatorului dat cu sustenabilitatea datoriei. Vom solicita asistență tehnică pentru a începe elaborarea și ulterior vom publica o notă privind riscurile bugetar-fiscale care va fi anexată la setul de documentație bugetară anuală (începând cu bugetul pentru anul 2018), ceea ce va servi drept instrument menit să faciliteze sporirea transparenței politicilor bugetar-fiscale și a riscurilor asociate. Vom consolida monitorizarea trimestrială a recreditării întreprinderilor de stat în baza acordurilor semnate cu creditorii externi și vom asigura un cadru mai strict de evaluare a oportunităților de încheiere a contractelor de recreditare, pentru reducerea riscurilor bugetar-fiscale. Vom elabora un mecanism de monitorizare periodică pentru a evalua rezultatele financiare ale întreprinderilor de stat și vom tinde să îmbunătățim guvernarea și transparența acestor întreprinderi.

D. Reformele structurale

12. Continuăm lucrul pentru soluționarea problemei arieratelor acumulate în sectorul energetic și perfecționarea metodologiei de stabilire a tarifelor, pentru a asigura transparența și recuperarea costurilor.

(i) Tariful la serviciile centralizate de termoficare va fi majorat estimativ cu cel puțin 5 la sută, pentru a permite efectuarea investițiilor adecvate și onorarea plăților curente, conform prevederilor acordului semnat de ANRE și Banca Mondială (**acțiune prealabilă**).

- Pentru a asigura sustenabilitatea sistemului pe viitor, vom îmbunătăți și cadrul de reglementare a sectorului de termoficare în conformitate cu Planul de acțiuni al ANRE, convenit cu Banca Mondială (**criteriu de performanță structurală, sfârșitul lunii iunie 2017**), inclusiv:
 - a. Revizuirea și/sau clarificarea principiilor, metodologiilor și procedurilor de evaluare a activelor și de calculare a deprecierei activelor;

- b. Revizuirea și aprobarea oficială a metodologiei pentru determinarea pierderilor de căldură;
- c. Determinarea cuantumului devierii tarifare (deficitului acumulat) și mecanismelor de recuperare a devierilor tarifare;
- Vom continua să lucrăm strâns cu "Termoelectrica", "Moldovagaz" și Banca Mondială în problema restructurării datoriei acumulate de compania "Termoelectrica" față de "Moldovagaz", estimată la circa 140 milioane dolari S.U.A.

(ii) În sectorul energiei electrice, planificăm să adoptăm primul supliment la tarif, în conformitate cu Hotărârea ANRE nr. 201 din 15 iulie 2016 privind stabilirea mecanismului de recuperare a devierilor tarifare ale furnizorilor de energie electrică la tarife reglementate și ale operatorilor rețelelor electrice de distribuție. Tariful de bază va fi ajustat în conformitate cu metodologia existentă. Dacă ajustarea tarifului de bază la energia electrică va fi efectuată în baza modificărilor la metodologia existentă, va fi necesar de coordonat și avizat pozitiv modificările respective cu Secretariatul Comunității Energetice, în baza prevederilor legislației Comunității Energetice **(acțiune prealabilă)**.

- În strânsă cooperare cu Secretariatul Comunității Energetice, vom lucra la perfecționarea cadrului de reglementare în sectorul energetic. ANRE, în consultare cu părțile interesate, lucrează asupra modificării (i) metodologiei pentru determinarea, calculul și aprobarea tarifelor la distribuirea energiei electrice și tarifelor reglementate la energia electrică, și (ii) metodologiei de calcul și determinare a tarifelor reglementate pentru livrarea gazelor naturale.

(iii) Noua Lege a Energiei, care urmează să fie adoptată până în iunie 2017, prevede perfecționarea procedurilor de numire în funcție a directorilor ANRE, astfel încât procesul dat să fie pe deplin transparent și selectarea să se facă în bază de merite, precum și stabilirea unor indicatori de performanță clari pentru a crea baza necesară auditurilor independente ulterioare **(criteriu de performanță structurală, sfârșitul lunii iunie 2017)**.

(iv) Vom continua să acordăm asistență familiilor vulnerabile prin intermediul programelor de asistență socială, și anume a programului de ajutor social și indemnizațiilor pentru perioada rece a anului și vom depune eforturi pentru a perfecționa mecanismele de identificare în mod corect a beneficiarilor asistenței sociale și acoperirea eficientă a tuturor persoanelor care au nevoie de acest ajutor.

13. **Considerăm consolidarea guvernancei economice și a transparenței drept priorități de vârf care vor asigura baza necesară pentru o creștere economică robustă.** Ne asumăm angajamentul să întreprindem măsuri ferme pentru a contracara guvernarea proastă și corupția într-un șir de domenii, inclusiv în ceea ce ține de punerea în aplicare a legilor și actelor normative, precum și eficacitatea sistemului judiciar. Aceste măsuri sunt necesare pentru a fortifica încrederea populației în Guvern, încuraja investițiile străine, astfel stimulând creșterea economică durabilă.

- *Măsurile de prevenire și combatere a corupției.* Noul cadru de declarare a activelor, care urmează să fie pe deplin funcțional începând cu anul 2018, va consolida cadrul de supraveghere a declarațiilor de proprietate ale funcționarilor publici de rang înalt și persoanelor cu venituri mari. De asemenea, vom consolida punerea în aplicare a cadrului de prevenire a spălării banilor și finanțării terorismului, care să completeze eforturile de combatere a corupției. La concret, vom depune eforturi ca să asigurăm alinierea cadrului legal pentru prevenirea și combaterea corupției, spălării banilor și finanțării terorismului la standardele internaționale, în special în ceea ce privește criminalizarea corupției și măsurile preventive ce vizează persoanele expuse politic. Vom continua să implementăm reformele menite să asigure o mai mare independență, eficacitate, transparență și răspundere a instituțiilor judiciare și a instituțiilor cu mandat de prevenire și combatere a corupției.

E. Reducerea sărăciei

14. **Strategia de dezvoltare economică are ca scop asigurarea creșterii economice și reducerea sărăciei.** Suntem la etapa evaluării Strategiei Naționale de Dezvoltare "Moldova 2020". Scopul acestei evaluări este actualizarea Strategiei și alinierea ei la Obiectivele de Dezvoltare Durabilă ale ONU. Planificăm să finalizăm evaluarea Strategiei "Moldova 2020" până la mijlocul lunii mai a anului 2017, iar ulterior vom promova aprobarea Strategiei actualizate în Parlament.

F. Monitorizarea programului

15. **Programul va fi monitorizat în continuare pe baza revizuirilor semi-anuale, acțiunilor prealabile, criteriilor de performanță cantitative și țintelor indicative, precum și criteriilor de performanță structurală.** Criteriile de referință cantitative și țintele indicative sunt specificate în Tabelul 1 și sunt ulterior specificate în Memorandumul Tehnic de Înțelegere. Acțiunile prealabile și criteriile de performanță structurală sunt specificate în Tabelul 2.

Table 1. Moldova: Quantitative Performance Targets, January–December 2017
(Cumulative from the beginning of calendar year; millions of Moldovan lei unless otherwise indicated)

	Dec 2016		2017			
	Target	Actual	Mar	Jun	Sep	Dec
1. Quantitative performance criteria ^{1/}						
Ceiling on the augmented cash deficit of the general government	4,668	2,827	1,844	3,670	5,485	5,513
<i>Of which:</i> on-lending agreements with external creditors to state-owned enterprises	396	340	107	410	808	1,203
Floor on net international reserves of the NBM (stock, millions of U.S. dollars) ^{2/}	1,833	1,894	1,818	1,843	1,962	2,131
2. Continuous performance criteria						
Ceiling on accumulation of external payment arrears (millions of U.S. dollars)	0	0	0	0	0	0
Ceiling on absorption by the government of losses or liabilities and making of payments on behalf of utilities and other companies	0	0	0	0	0	0
3. Indicative targets						
Ceiling on the stock of accumulated domestic government arrears ^{3/}	466	101	35	26	13	0
Ceiling on the general government wage bill	11,323	10,967	2,850	6,358	9,292	12,461
Floor on priority social spending of the general government	16,182	16,012	4,000	8,450	12,766	17,365
4. Inflation Consultation Bands (in percent) ^{1/}						
Outer Band (upper limit)	5.5		6.2	7.7	8.2	8.5
Inner Band (upper limit)	4.5		5.2	6.7	7.2	7.5
Actual / Center point	3.5	2.4	4.2	5.7	6.2	6.5
Inner Band (lower limit)	2.5		3.2	4.7	5.2	5.5
Outer Band (lower limit)	1.5		2.2	3.7	4.2	4.5

1/ Indicative targets for March and September.

2/ The NIR target is set as specified in the TMU.

3/ As of January 2017, domestic expenditure arrears exclude local governments.

Table 2. Moldova: Prior Actions and Structural Benchmarks Under the ECF/EFF

Measure		Timeframe
Prior Actions for Board Consideration of the Review		
Financial sector		
1 Take appropriate supervisory actions with regard to shareholders with unidentified UBOs of the three largest banks. (MEFP ¶4a)	New	
2 Adopt a strategy to allow a large bank to exit temporary administration. (MEFP ¶4f)	New	
3 Adopt new supervisory procedures for applying powers to presume any person as a bank's related party on the basis of objective criteria. (MEFP ¶4g)	New	
4 Amend the laws to ensure adequate treatment of cancelled shareholders in resolution; and that deposits of affiliates that are not significant shareholders, members of decision making bodies and their affiliates, can be paid out or transferred to good bank in resolution. (MEFP ¶4l)	New	
5 Adopt the secondary legislation to enable a proper functioning of the CSD. (MEFP ¶4m)	New	
Energy Sector		
6 Increase the district heating tariff by an estimated minimum of 5 percent to allow for adequate investments and current payment obligations, subject to an agreement between ANRE and World Bank. (MEFP ¶13)	New	
7 Increase the 2017 electricity tariffs that would maintain cost recovery and include the first tariff supplement, as a part of gradual repayment of the recognized financial deviations accumulated by electricity distribution companies. The base tariff adjustment will be made based on the existing methodology. If the base electricity tariff is adjusted based on amendments to the existing methodology, such amendments should be coordinated with, and not opposed by, the Energy Community Secretariat. (MEFP ¶13)	New	
Structural Benchmarks 1/		
Financial Sector		
1 Complete identification of UBOs of	Modified	
1a the fourth and fifth largest banks that are not subsidiaries of foreign banking groups		end-June 2017
1b all remaining banks		end-August 2017
2 Take appropriate enforcement action against any of the three largest banks for non-compliance with regulatory requirements	Modified	
2a Two large banks under intensive supervision		end-April 2017
2b A large bank under temporary administration		end-June 2017
3 Complete an assessment of all banks to confirm compliance with capital requirements	New	
3a Two large banks under intensive supervision		end-April 2017
3b A large bank under temporary administration		end-June 2017
4 Execution of the final stages of a strategy to allow a large bank to exit temporary administration	New	end-July 2017
5 Enhance NBM's internal database for bank claims to capture relevant characteristics for identifying exposures to related party	New	end-June 2017
6 With external assistance, conduct thematic reviews of related party exposures in the three largest banks	Modified	end-August 2017
7 Conduct full-scope on-site inspections in banks that are not subsidiaries of foreign banking groups, applying new procedures for identifying related party exposures	Modified	end-December 2017
8 Adopt a methodology for verification of legal records of shareholders of financial institutions	New	end-May 2017
9 Complete verification of legal records of shareholders of all banks and insurance companies, in line with the new methodology	New	end-December 2017
10 Amend the legal framework for removing shareholders who act in concert without prior supervisory approval	New	end-April 2017
Fiscal sector		
11 Adopt the medium-term budget framework 2018-20	New	end-May 2017
Energy sector		
12 In cooperation with the World Bank, improve the tariff-setting methodology in the heating sector, including	New	end-June 2017
12a Revision and/or clarification of asset valuation and depreciation principles, methodologies and procedures;		
12b Revision and formal approval of methodology for determination of heat losses;		
12c Determination of the amount of tariff deviation (accumulated deficit) and of the recovery mechanisms.		
13 In cooperation with the Energy Community Secretariat, improve energy sector regulation, including making procedures for the appointment of ANRE directors to be fully transparent and merit-based, and establishing clear performance indicators to provide a basis for future independent audit. (MEFP ¶13)	New	end-June 2017
1/ Additional structural benchmarks will be set at the time of the second program review.		

Table 3. Moldova: Status of the Structural Benchmarks Under the ECF/EFF

Measure	Program deadline	Status
Structural Benchmarks		
<i>Financial Sector</i>		
1 Conduct full-scope on-site inspections in all banks:		
1a Three largest banks, including off-site verification of remedial action plans	end-February 2017	Met
1b The fourth and fifth largest banks that are not subsidiaries of foreign banking groups	end-May 2017	Modified
1c Remaining banks	end-December 2017	Modified
2 Take appropriate enforcement actions against any of the three banks that have not complied with their remedial action plans.	end-March 2017	Modified
3 Complete identification of UBOs in all banks:		
3a Three largest banks	end-December 2016	Not met and modified
3b The fourth and fifth largest banks that are not subsidiaries of foreign banking groups	end-March 2017	Modified
3c All remaining banks	end-June 2017	Modified
4 Prepare a strategy for addressing key remaining deficiencies identified in the BCP	end-December 2016	Met
5 Conclude the diagnostics on related party lending in all banks.	end-December 2017	Planned
<i>Fiscal framework</i>		
6 Adopt the 2017 budget in line with program targets.	end-November 2016	Met
7 Adopt a Medium Term Budget Framework for 2017–2019 in line with program targets.	end-November 2016	Met
<i>Energy sector</i>		
8 Develop a transparent mechanism to ensure timely adjustment of utility tariffs on the basis of costs to prevent any discretionary delays.	end-March 2017	Met

ANEXA II. MEMORANDUMUL TEHNIC DE ÎNȚELEGERE

1. Prezentul Memorandum tehnic de înțelegere (TMU) definește variabilele cu ținte cantitative (acțiunile prealabile, criteriile de performanță și țintele indicative) stabilite de Memorandumul suplimentar cu privire la politicile economice și financiare (SMEFP) și descrie metodele care urmează a fi utilizate pentru evaluarea performanței programului în raport cu țintele date.

A. Țintele cantitative ale programului

2. Programul va fi evaluat în baza criteriilor de performanță și țăntelor indicative. Criteriile de performanță stabilite se referă la:

- nivelul minim al stocului rezervelor internaționale nete (RIN) ale BNM;
- plafonul privind deficitul total de casă augmentat al bugetului guvernului general, adică deficitul total de casă al bugetului guvernului general suplimentat cu acordurile cu creditorii externi de recreditare a întreprinderilor de stat și a celor în care statul are parte (paragraful 10 din SMEFP);
- plafonul privind acumularea arieratelor la plățile externe de către guvernul general (continuu);
- plafonul privind asimilarea de către guvern a unor pierderi sau obligațiuni și executarea unor plăți în numele prestatorilor de servicii comunale și altor companii (continuu).

Țintele indicative stabilite se referă la:

- plafonul privind fondul de salarizare al guvernului general;
- nivelul minim privind cheltuielile sociale prioritare ale guvernului general;
- plafonul privind stocul arieratelor interne acumulate ale guvernului (continuu);
- nivelul minim privind cheltuielile finanțate din surse externe în conformitate cu prevederile Articolului 15, alineatul (1) al Legii finanțelor publice și responsabilității bugetar-fiscale, începând din 2017 pentru bugetului anului 2018.

Suplimentar, Programul va include un mecanism de consultare cu privire la rata inflației pe 12 luni.

B. Parametrii inițiali ai programului

3. În scopul monitorizării programului toate activele valutare vor fi exprimate în dolari SUA, la cursul de schimb stabilit de program. Cursul de schimb stabilit de program pentru leul moldovenesc (MDL) în raport cu dolarul SUA este fixat la 19.8698 lei pentru un dolar SUA (rata de schimb oficială fixată pentru 30 iunie 2016). În contextul programului sumele denumite în alte valute vor fi convertite în dolari SUA prin aplicarea cross-cursurilor de schimb de la sfârșitul lunii iunie 2016, publicate pe pagina web a FMI <http://www.imf.org>, inclusiv US\$/EUR = 1,1102, JPY/US\$ = 102,9, CHF/US\$ = 0,976, US\$/GBP = 1,3488, CNY/US\$ = 6,6445, RUB/US\$ = 64,1755, SDR/US\$ = 0,71113486. Valoarea activelor de aur monetar va fi calculată în baza prețului de 1320,75 dolari SUA pentru o uncie monetară.

C. Definiții instituționale

4. Definiția **bugetului guvernului general** include bugetele de nivel central și local. **Bugetul guvernului central** include bugetul de stat (inclusiv proiectele finanțate din surse externe), bugetul asigurărilor sociale de stat și fondurile de asigurare obligatorie de asistență medicală. La **autoritățile locale** se referă bugetele locale (inclusiv proiectele finanțate din surse externe). Nu se permite crearea de fonduri speciale sau extrabugetare noi pe durata programului. Vor fi excluse din această definiție orice entități de stat care au un statut juridic separat.

D. Definițiile din program

5. **Rezervele internaționale nete ale BNM** sunt definite ca diferența dintre rezervele brute în valute convertibile și obligațiunile ce reprezintă rezervele autorităților în valută convertibilă.

- În scopul monitorizării acestui program **rezervele brute ale BNM** includ aurul monetar, disponibilitățile de DST (Drepturi speciale de tragere), mijloacele rezervate la FMI și disponibilitățile de valută convertibilă care pot fi liber utilizate pentru intervenții pe piața valutară sau în hârtii de valoare emise de state, instituții financiare internaționale și agenții guvernamentale cu garanții explicite, cu un rating de creditare minim AA- la aceste hârtii de valoare¹. Din activele de rezervă se exclud subscrierile de capital la instituțiile financiare străine, activele nefinanciare pe termen lung, mijloacele debursate instituțiilor internaționale și guvernele altor state, destinate re-creditării și implementării proiectelor, activele în valute neconvertibile, cererile de plăți ale BNM față de băncile sau instituțiile nebancale rezidente, precum și activele străine depuse drept gaj sau altfel

¹ Ratingul de creditare se va determina prin aplicarea mediei rating-urilor acordate de agențiile de rating internaționale (Fitch, Moody's și Standard & Poor's).

grevate, inclusiv cererile de plăți în valută străină rezultate din tranzacțiile cu active derivative (contracte de tip futures, forward, swap sau opțiuni).

- **Obligațiunile de rezervă ale BNM** includ, prin definiție, utilizarea creditului FMI de către BNM, pasivele în valute convertibile ale BNM față de nerezidenți cu scadența inițială de până la un an și un an, precum și pasivele în valute convertibile ale BNM față de rezidenți, excluzând guvernul general și rezervele valutare obligatorii ale băncilor comerciale la BNM. Obligațiunile care apar din utilizarea creditului FMI de către BNM nu includ obligațiunile ce apar din utilizarea alocației de DST.

În scopul monitorizării programului stocul activelor de rezervă și pasivelor de rezervă ale BNM va fi evaluat la cursul de schimb stabilit de program, conform descrierii din alineatul 3, mai sus. Sursa de date pentru rezervele brute și obligațiunile este Sinteza Monetară în lei moldovenești publicată de BNM, la care se aplică ajustările în contextul programului. În baza acestei prevederi și în conformitate cu definiția de mai sus, stocul RIN ale BNM a constituit la finele lunii decembrie 2016 1894,2 milioane dolari SUA.

6. În contextul calculării deficitului de casă total și al deficitului de casă total augmentat al bugetului guvernului general **creditarea netă de către sistemul bancar** (BNM și băncile comerciale) a guvernului general include: datoria guvernului general față de sectorul bancar (cu excluderea creanțelor aferente dobânzilor acumulate, plăților fiscale și a contribuțiilor sociale ale băncilor comerciale, precum și a recreditării efectuate de băncile comerciale din contul finanțării externe), plus overdraft-urile, creditele directe și disponibilitățile de valori mobiliare de stat, minus depozitele guvernului general (cu excluderea dobânzii calculate la depozitele guvernului și cu includerea conturilor proiectelor finanțate din surse externe)². Din definiție, de asemenea, vor fi excluse hârtiile de valoare emise în baza Legii Nr. 235 din 03.10.2016 privind emisiunea obligațiunilor de stat în vederea executării de către Ministerul Finanțelor a obligațiilor de plată derivate din garanțiile de stat nr. 807 din 17 noiembrie 2014 și nr. 101 din 1 aprilie 2015.

Monitorizarea acestui indicator se va baza pe Sinteza monetară a BNM și pe datele Trezoreriei. Ministerul Finanțelor va pune la dispoziție datele cu privire la proiectele finanțate din surse externe și soldurile tuturor altor conturi de ajustare specificate în nota de subsol 2. În baza acestor date, în conformitate cu definiția de mai sus, stocul creditării nete de către sistemul bancar va fi calculat sub linia deficitului și la finele lunii iunie 2016 a alcătuit 3,508 miliarde lei.

² La calculul creditării nete de către sistemul bancar a guvernului general, vor fi excluse următoarele conturi: 1711, 1713, 1731, 1732, 1733, 1735, 1761, 1762, 1763, 1801, 1802, 1805, 1807, 2264, 2709, 2711, 2717, 2721, 2727, 2732, 2733, 2796, 2801, 2802, 2811, 2820, 3533 și grupul de conturi 2100.

7. **Deficitul de casă total al bugetului guvernului general** este o cifră cumulativă de la începutul anului calendaristic și va fi monitorizat **din punct de vedere al finanțării** la cursul de schimb curent stabilit de BNM pentru ziua efectuării tranzacției. Respectiv, deficitul de casă este definit ca sumă a următoarelor componente: creditarea netă de către sistemul bancar a guvernului general conform definiției din paragraful 6, plus volumul net al valorilor mobiliare plasate de guvernul general în afara sistemului bancar, plus alte credite nete acordate guvernului general de sectorul nebanca al țării, plus mijloacele obținute de guvernul general din contul debursărilor datoriei externe³ pentru susținerea directă a bugetului și pentru finanțarea proiectelor, minus amortizarea achitată, precum și veniturile din privatizare obținute în rezultatul vânzării activelor guvernului general.

8. **Plafonul deficitului total de casă augmentat al bugetului guvernului general** este egal cu suma deficitului total de casă conform definiției din punctul 7 și recreditării nete a întreprinderilor de stat și a celor în care statul are parte. Similar deficitului de casă total al bugetului guvernului general, recreditarea netă a întreprinderilor de stat și a celor în care statul are parte este o cifră cumulativă de la începutul anului calendaristic și va fi monitorizată din punct de vedere al finanțării la cursul de schimb curent stabilit de BNM pentru ziua efectuării tranzacției. Astfel, recreditarea netă a întreprinderilor de stat și a celor în care statul are parte este definită ca debursările mijloacelor de finanțare pentru recreditarea întreprinderilor de stat și a celor în care statul are parte, acordate de creditorii externi minus sumele achitate pentru rambursarea acestor împrumuturi.

9. **Valorile mobiliare de stat sub formă de instrument financiar cu cupon** care se vând la valoarea lor nominală vor fi tratate în conturile bugetare ca poziții ce țin de finanțare, prin înregistrarea sumelor obținute de facto de la cumpărători. La data răscumpărării, valoarea de vânzare (nominală) va fi înregistrată ca amortizare, iar plata cupoanelor va fi înregistrată ca achitare a dobânzilor la datoria internă.

10. În scopul monitorizării programului noțiunea de **datorie** are sensul definit în punctul 8 al Ghidului privind Condiționalitatea aferentă datoriei publice în cadrul acordurilor Fondului (decizia Consiliului directorilor FMI nr. 15688-(14/107) adoptată la 5 decembrie 2014)⁴. Această definiție se aplică și la angajamentele contractate sau garantate pentru care nu a fost primită

³ Datoria se determină în conformitate cu referința 4, mai jos.

⁴ Datoria este definită ca un angajament curent, nu extraordinar, survenit în baza unei obligațiuni contractuale prin furnizarea unei valori, fie sub formă de active (inclusiv monetare) sau servicii, care solicită de la cel obligat să efectueze una sau mai multe plăți sub formă de active (inclusiv monetare) sau servicii, la un moment (momente) dat în viitor; aceste plăți vor fi deduse din suma principalului și/sau dobânzilor aferente contractului. Vor fi considerate drept datorii prejudiciile achitate rezultate în urma neonorării unor plăți prevăzute de obligațiunile contractuale de stingere a datorii. Neachitarea unor plăți aferente unor angajamente care, conform acestei definiții, nu se consideră datorii (de exemplu, achitarea la momentul livrării) nu va duce la creșterea datoriei.

valoarea, precum și la datoria privată pentru care s-au acordat garanții oficiale și care, în consecință, constituie o obligațiune contingentă a sectorului public. Vor fi excluse din această definiție creditele standarde de import, definite ca obligațiuni care apar în legătură cu acordarea directă, în activitatea comercială obișnuită, a creditului de la un furnizor la un cumpărător, adică când plata pentru bunuri și servicii este efectuată la un moment care diferă de momentul schimbării dreptului de proprietate asupra acestor bunuri și servicii. Aranjamentele standarde de creditare a importului cuprinse de această excludere sunt auto-amortizabile; ele conțin limite specificate din timp pentru sumele incluse și perioadele de efectuare a plăților; ele nu presupun emiterea de valori mobiliare. Datoria externă este definită prin locul de reședință a creditorului.

11. În contextul programului **garantarea** unei datorii apare din orice angajament legal explicit al guvernului general sau al BNM, sau a oricărei alte instituții ce acționează din numele guvernului general de a deservi o astfel de datorie în cazul neachitării din partea beneficiarului (cu referință atât la plățile în numerar, cât și la cele în natură), sau din orice obligațiune legală sau contractuală implicită de finanțare parțială sau integrală a unui deficit de mijloace a părții ce a luat împrumutul. Ca rezultat, recreditarea din partea creditorilor externi a întreprinderilor de stat și a celor în care statul are parte este tratată ca garanție publică (și care, prin urmare, în contextul programului se va monitoriza explicit ca indicator ce se află mai sus de linia deficitului). Pe de altă parte, recreditarea sectorului privat din contul creditorilor externi prin intermediul băncilor comerciale – creditele fiind asigurate cu gaj, băncile comerciale asumându-și în mod explicit riscurile de creditare legate de debitorii finali – este tratată ca datorie contingentă.

12. În contextul programului **arieratele la plata datoriei externe** vor include toate angajamentele de deservire a datoriei ce au expirat (se au în vedere plățile de rambursare a sumei principale a împrumutului sau de achitare a dobânzii, luându-se în considerare perioadele de grație din contract) care apar în legătura cu orice datorie contractată, garantată sau asumată de guvernul central sau de BNM, sau de orice altă instituție care acționează din numele guvernului central. **Plafonul privind arieratele noi la plățile externe** va fi aplicat permanent, pe întreaga durată a programului. Plafonul nu se va aplica față de arieratele la plata datoriei externe care vor rezulta din renegocierea datoriei externe cu creditorii externi, inclusiv cu creditorii Clubului de la Paris; și, în mod specific, față de arieratele la plățile externe în cazul în care creditorul este de acord cu stoparea plăților pe parcursul negocierilor.

13. **Cheltuielile de personal ale guvernului general** se definesc ca suma cheltuielilor bugetare salariale ale angajaților din sectorul public, conform clasificării bugetare economice, inclusiv, contribuțiile angajatorilor la fondul de pensii și alte contribuții de asigurări sociale de stat, sau alte genuri de remunerare (premii etc.). Cheltuielile de personal ale guvernului general se definesc în același mod ca și cheltuielile curente raportate la categoria „Salarii” în bugetul guvernului general, potrivit clasificării pe programe a bugetului anual, cu excepția salariilor

angajaților întreprinderilor de stat și a celor în care statul are parte și angajaților instituțiilor medicale achitate din Fondul de Asigurări Obligatorii de Asistență Medicală (FAOAM).⁵

14. **Cheltuielile sociale prioritare ale bugetului guvernului general** se definesc ca suma cheltuielilor esențiale periodice, inclusiv plăți sub formă de ajutoare de șomaj și pensii⁶, din contul Bugetului de Asigurări Sociale de Stat (BASS, 9008/00286), ajutorul social (acordat în cadrul programului de asistență socială, 9015/00320), ajutorul pentru perioada rece a anului (9015/00322) achitate din contul bugetului guvernului central, precum și 94 la sută din cheltuielile pentru ocrotirea sănătății finanțate din fondul de bază al FAOAM.

15. În contextul programului **arieratele la cheltuielile interne** ale guvernului general sunt definite ca obligațiuni de plată ce nu mai pot fi contestate (în cadrul sau în afara organelor judecătorești), termenul de achitare a cărora a expirat și care au devenit plăți restante. Acestea pot să apară la orice articol de cheltuieli, inclusiv deservirea datoriei, salarii, pensii, achitarea consumului de energie sau plata pentru bunuri și servicii. În scopul calculării arieratelor la cheltuielile interne în cadrul programului - arieratele autorităților publice locale vor fi excluse.

Datoriile restante sunt datoriile formate prin neachitarea obligațiilor, care au un termen de plată stabilit, atunci când plata efectivă nu a fost efectuată până la expirarea termenului respectiv. În cazurile când contractul nu prevede un termen-limită de plată a creanțelor acestea vor fi calculate în conformitate cu prevederile Articolului 80, alineatul (2) al Legii cu privire la finanțele publice și responsabilitatea bugetar-fiscală. Termenul indicat în contract, pe parcursul căruia persoanele fizice sau juridice urmează să-și onoreze obligațiunile față de o instituție publică, nu va depăși 30 zile din data primirii mijloacelor bănești pe contul de decontare (cu excepția lucrărilor de construcții și reparații capitale).

Determinarea și raportarea creanțelor și datoriilor creditoare (arieratelor) se va face în baza Regulamentului privind Modul de determinare și raportare a creanțelor cu termen expirat și datoriilor cu termen de achitare expirat aprobat prin Ordinul ministrului finanțelor nr. 121 din 14 septembrie 2016.

Arieratele acumulate reciproc între bugetul de stat, bugetele guvernelor locale, bugetul asigurărilor sociale de stat și fondurile de asigurare obligatorie de asistență medicală nu se includ în plafonul privind arieratele aferente cheltuielilor bugetului guvernului general.

⁵ La calculul cheltuielilor totale de personal ale guvernului general, vor fi utilizate următoarele conturi ale guvernului central, local, și ale fondurilor speciale din sistemul trezorerial al Ministerului Finanțelor: categoria 210000 Cheltuieli de Personal.

⁶ Pensiiile includ următoarele subprograme și activități (cu excluderea cheltuielilor de distribuție și comisioanelor pentru extragerile de numerar): 9004 - cu activitățile 00258-00266, 00277, 00298, 00344; 9005 - cu activitatea 00360 și 9010 - cu activitatea 00253.

16. **Asimilarea pierderilor sau obligațiunilor de către guvern și executarea plăților în numele prestatorilor de servicii comunale și altor companii.** Programul prevede o permanentă plafonare la zero a asimilării de către sectorul public a unor pierderi sau obligațiuni din afara sectorului bugetar. Asimilarea pierderilor sau obligațiunilor este definită ca achitarea directă de către guvern a pierderilor și obligațiunilor altor părți, sau acoperirea pierderilor sau obligațiunilor prin alte tranzacții, cum ar fi acumularea stocului devierilor financiare ale companiilor prestatoare de servicii comunale, operațiuni swap ce prevăd achitarea datoriilor prin contribuții de capital sau scutirea de la plata impozitelor sau altor plăți către stat.

E. Mecanismul de consultare cu privire la inflație

17. Politica monetară va trebui să respecte țintele trimestriale privind inflația (conform datelor cu privire la indicele prețurilor de consum (IPC) publicate de Biroul Național de Statistică al Republicii Moldova), stabilite în limitele benzilor de toleranță. Banda îngustă este stabilită în intervalul de +/- 1 punct procentual de la punctul central. Iar banda mai largă este stabilită în intervalul de +/- 2 puncte procentuale de la punctul central. În cazul devierilor de la benzile de toleranță se vor impune consultări cu experții FMI sau cu Consiliul de Directorii Executivi al FMI, care se vor axa pe: (i) evaluarea amplă a politicii monetare promovate și a respectării condițiilor programului susținut de FMI și (ii) cauzele devierilor de la parametrii programați, ținând cont de factorii compensatori și acțiunile de remediere propuse, după necesitate.

În cazurile când rata anuală (calculată pe 12 luni) a inflației va depăși limitele benzii înguste stabilite pentru finele fiecărui trimestru, după cum este arătat în tabelul de mai jos, BNM va iniția consultări cu colaboratorii FMI referitor la cauzele devierii și sugestiile privind acțiunile de politici necesare. În cazurile când rata anuală efectivă a inflației va depăși limitele benzii largi stabilite pentru finele fiecărui trimestru (tabelul de mai jos), autoritățile se vor consulta cu Consiliul de Directorii Executivi al FMI referitor la cauzele devierii și sugestiile privind acțiunile de politici necesare, înainte de fi solicitate finanțări suplimentare în contextul mecanismului ECF/EFF.

Benzile consultative privind inflația

	2016		2017		
	decembrie	martie	iunie	septembrie	decembrie
	actual	țintă indicativă	țintă	țintă indicativă	țintă
Banda largă (plafon)		6,2	7,7	8,2	8,5
Banda îngustă (plafon)		5,2	6,7	7,2	7,5
Efectiv / <i>Punctul de centru</i>	2,4	4,2	5,7	6,2	6,5
Banda îngustă (prag)		3,2	4,7	5,2	5,5
Banda largă (prag)		2,2	3,7	4,2	4,5

F. Ajustori

18. **Ajustorii** stabiliți în acest Memorandum se vor aplica pentru a evalua respectarea țintelor cantitative din program începând cu sfârșitul lunii decembrie 2016.
19. **Plafonul deficitului total de casă augmentat** al bugetului guvernului general va fi majorat cu suma mijloacelor în numerar utilizate pentru menținerea stabilității sectorului financiar-bancar sau va fi majorat cu valoarea nominală a valorilor mobiliare de stat emise pentru același scop.
20. **Plafonul deficitului total de casă augmentat** al bugetului guvernului general va fi ajustat în sus – adică ținta privind deficitul bugetar va fi majorată – cu:
- decalajul dintre volumul total al granturilor Comisiei Europene pentru susținerea bugetului efectiv debursate și cele programate. Ajustarea în sus pentru anul 2016 se plafonează la suma echivalentă cu 220 milioane lei, calculată la ratele de schimb de program; și
 - volumul arieratelor la cheltuielile interne stinse în momentul disponibilității unui volum mai mare de suport bugetar extern, decât a fost programat. Pentru anul 2016, suportul bugetar extern programat este egal cu suma echivalentă a 3133 milioane lei, calculată la ratele de schimb de program.
21. **Plafonul deficitului total de casă augmentat** al bugetului guvernului general va fi ajustat în jos – adică deficitul bugetar augmentat va fi înăsprit – cu decalajul dintre volumul total al mijloacelor de recreditare acordate de creditorii externi întreprinderilor de stat și a celor în care statul are parte efectiv debursat și volumul programat. Volumul total al mijloacelor de recreditare acordate de creditorii externi întreprinderilor de stat și a celor în care statul are parte⁷ este indicat în tabelul de mai jos.

Volumul programat al recreditării întreprinderilor de stat și a celor în care statul are parte și ajustarea deficitului bugetar augmentat

	2016	2017 – cumulativ			
		Tr. I	Tr. II	Tr. III	Tr. IV
Recreditarea întreprinderilor de stat și a celor în care statul are parte (suma programată, mil. dolari SUA)	17,2	5,3	20,1	39,6	59,0
Ajustarea maximă în jos a deficitului total de casă augmentat al bugetului guvern. general (mil. lei) 1/	339,6	107,4	410,3	807,5	1203,3

Notă: 1/ Ajustările pentru anul 2017 sunt evaluate la rata de schimb de 20.4 lei/\$ (prognoza Min. Economiei).

⁷ Întreprinderile de stat și cele în care statul are parte explicit incluse în acest deficit augmentat sunt: Termoelectrica, Moldelectrica, Calea Ferată a Moldovei și CET-NORD.

22. Nivelul minim al **RIN ale BNM** va fi redus, reieșind din insuficiența granturilor și împrumuturilor oficiale externe, plafonată până la suma echivalentă cu 10 și respectiv 20 milioane euro, calculată la ratele de schimb de program.

G. Cerințele de raportare

23. **Datele macroeconomice** necesare pentru evaluarea respectării criteriilor de performanță, țintelor indicative și indicatorilor de bază vor fi oferite personalului Fondului, incluzând datele specificate în prezentul memorandum, cele din Tabelul 1, și altele, după caz. Autoritățile vor prezenta cu promptitudine colaboratorilor Fondului orice modificări de date.

Tabelul 1. Moldova: Datele raportate personalului FMI

Datele	Periodicitatea
Parametrii bugetari (statistica prezentată de Ministerul Finanțelor)	
Operațiunile bugetului guvernului general: veniturile, cheltuielile și finanțarea (clasificarea funcțională și economică)	Lunar, nu mai târziu de trei săptămâni de la finele fiecărei luni
Fondul de retribuire a muncii al guvernului general, pe fiecare nivel de buget (bugetul de stat, bugetul de asigurări sociale de stat (BASS), fondul de asigurări obligatorii de asistență medicală (FAOAM)) și categorie funcțională	Lunar, nu mai târziu de trei săptămâni de la finele fiecărei luni
Numărul de poziții (posturi) și numărul de angajați (unități) în sectorul bugetar, pe fiecare nivel de buget (bugetul de stat, BASS, FAOAM) și categorie funcțională	Lunar, nu mai târziu de patru săptămâni de la finele fiecărei luni
Cheltuielile pentru asistență socială, inclusiv: plățile sub formă de ajutoare de șomaj și pensii din contul BASS, ajutorul social (acordat în cadrul programului de asistență socială), ajutorul pentru perioada rece a anului achitate din contul bugetului guvernului central, precum și cheltuielile pentru ocrotirea sănătății finanțate din fondul de bază al FAOAM	Lunar, nu mai târziu de trei săptămâni de la finele fiecărei luni
Datoria internă	Lunar, nu mai târziu de două săptămâni de la finele fiecărei luni
Arieratele interne	Lunar, nu mai târziu de trei săptămâni de la finele fiecărei luni
Recreditarea întreprinderilor de stat și a celor în care statul are parte pe tipuri de proiecte de recreditare și pe creditori externi (inclusiv debursări și plăți)	Lunar, nu mai târziu de trei săptămâni de la finele fiecărei luni
Recreditarea prin intermediul băncilor comerciale pe tipuri de proiecte de recreditare și pe creditori externi (inclusiv debursări și plăți)	Lunar, nu mai târziu de trei săptămâni de la finele fiecărei luni
Parametrii monetari (statistica prezentată de BNM)	
Sinteza monetară a BNM	Săptămânal, nu mai târziu de o săptămână de la finele fiecărei săptămâni
Sinteza monetară a sistemului bancar	Săptămânal, nu mai târziu de două săptămâni de la finele fiecărei săptămâni
Cererile nete de plăți față de guvernul general (ale BNM și ale băncilor comerciale)	Săptămânal, nu mai târziu de două săptămâni de la finele fiecărei săptămâni

Tabelul 2. Moldova: Datele raportate personalului FMI (continuare)

Datele	Periodicitatea
Indicatorii financiari ai băncilor comerciale, inclusiv bilanțurile contabile, declarațiile de venit, indicatorii de reglementare bancară, datele privind capitalul, lichiditatea, credite și depozite (Departamentul Supraveghere Bancară al BNM)	Lunar, nu mai târziu de patru săptămâni de la finele fiecărei luni
Tranzacțiile pe piața valutară (datele BNM)	Lunar, nu mai târziu de două săptămâni de la finele fiecărei luni
Fluxurile valutare de numerar ale BNM	Lunar, nu mai târziu de două săptămâni de la finele fiecărei luni
Statistica pieței valutare (volumul vânzărilor, intervențiile BNM, ratele de schimb)	Zilnic, nu mai târziu de 12 ore de la finele zilei
Operațiunile de sterilizare efectuate de BNM	Săptămânal, nu mai târziu de o săptămână de la finele fiecărei săptămâni
Tranzacțiile de pe piața interbancară (volumul, ratele medii)	Săptămânal, nu mai târziu de o săptămână de la finele fiecărei săptămâni
Balanța de plăți (statistica prezentată de BNM)	
Statistica contului curent, capital și financiar	Un trimestru după finele trimestrului precedent
Transferurile persoanelor fizice de peste hotare prin intermediul sistemului bancar	Lunar, nu mai târziu de șase săptămâni de la finele fiecărei luni
Datoria externă (statistica prezentată de Ministerul Finanțelor și BNM)	
Informația vizând toate împrumuturile externe noi contractate de guvernul general sau garantate de guvern.	Lunar, nu mai târziu de trei săptămâni de la finele fiecărei luni
Totalul deservirii datoriei publice și datoriei sectorului privat garantate de stat: sumele scadente și sumele real achitate, pe fiecare creditor în parte	Trimestrial, nu mai târziu de trei săptămâni de la finele fiecărui trimestru
Debursarea granturilor și creditelor pe sectoarele recipiente (de stat/local/întreprinderile de stat și cele în care statul are parte) și pe fiecare creditor în parte	Trimestrial, nu mai târziu de trei săptămâni de la finele fiecărui trimestru
Alte date statistice (prezentate de Biroul Național de Statistică)	
Indicele prețurilor de consum (general)	Lunar, nu mai târziu de două săptămâni de la finele fiecărei luni.
Conturile naționale, pe fiecare sector de producere, în termeni nominali și reali	Trimestrial, nu mai târziu de trei luni de la finele fiecărui trimestru
Statistica vizând exportul și importul, cu indicarea valorii, volumului și unităților de referință, pe principalele categorii de mărfuri și țări	Lunar, nu mai târziu de două luni de la finele fiecărei luni